

TÜM DERSLER

KONU ANLATIMI

- + TÜRKÇE
- + MATEMATİK
- + FEN BİLİMLERİ
- + SOSYAL BİLGİLER
- + DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
- + İNGİLİZCE

ISLEYEN
ZEK A

5 SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

Allah İnancı
Ramazan ve Oruç
Adap ve Nezaket
Hz. Muhammed ve Aile Hayatı
Çevremizde Dinin İzleri

A. ALLAH (C.C.) VARDIR VE BİRDİR

İçinde bulunduğumuz evrende belirli bir düzen vardır. Mevsimlerin değişmesi, dallarında yaprak kalmayan ağaçların baharda yeşermesi, gündüz başlayınca gecenin sona ermesi, yağmur, kar, dolu yağması, hepsi bir düzene göre gerçekleşmektedir. Evrenin ve evrendeki düzenin bu şekilde sağlıklı işleyişi, kâinatta tek yaratıcının Allah olduğunu gösterir. Buna **tevhid inancı** denir. Bu inanca göre Allah tektir, O'nun eşi ve benzeri yoktur. Evreni ve evrendeki tüm varlıkları yaratan O'dur. Eğer iki yaratıcı olsaydı evrende düzen yerine karmaşa olurdu. Birisi yağmur yağdırmak isterken diğeri güneşli bir havanın olmasını isteyebilirdi.

“Eğer yerde ve gökte Allah’tan başka ilahlar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu...”

(Enbiyâ suresi, 22. ayet)

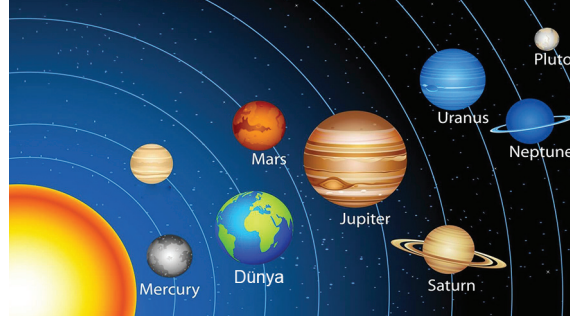
Nasıl ki bir bisiklet, onu biri sürmeden kendi kendine hareket etmezse kâinattaki bütün bu hareketler de onları düzenleyen bir varlık olmadan gerçekleşemez. İşte evreni bir düzene göre yaratıp, düzenin bu şekilde kusursuz işlenmesini sağlayan Yüce Allah'tır.

Güneş'in her gün yeniden doğması evrendeki düzene en güzel örneklerdir.

B. ALLAH (C.C.) YARATANDIR

İslam dinine göre, evreni en ince ayrıntısına kadar uyum ve düzen içerisinde yaratan, idare eden sonsuz güç sahibi Yüce Allah'tır. Allah, her şeyi yoktan var etmiş ve tüm canlıların her türlü ihtiyacını karşılayacağı kusursuz bir düzende yaratmıştır. Allah'ın yaratması her an devam etmektedir.

Yaratma sadece Allah'a mahsus olup tabiat, yeryüzü ve evrendeki her şeyi yaratan Allah'tır. Allah'a ait sıfatlar arasında yer alan **tekin**, Allah'ın her şeyi yoktan var etmesi ve yaratması anlamındadır.

Allah, yaratmasından dolayı başka bir güce karşı sorumlu değildir. Dilediğini yok edebileceği gibi dilediğini de var edebilir. Yaratmak O'na hiçbir şekilde zor gelmez.

“...Allah dilediğini yaratır. O bir şeyin olmasını dilediğinde ona sadece “ol” der, o da hemen olur.”

(Âl-i İmrân suresi, 47. ayet)

Allah tüm evreni yaratıp canlıların rızasını verirken başka bir güce ve yardımcıya ihtiyaç duymaz. Akıllı olması bakımından diğer varlıklar arasında çok ayrı bir yeri olan insan, başıboş yaratılmamıştır. Yüce Allah, insandan tabiat ve tabiattaki varlıkların, kâinatın nasıl yaratıldıklarına bakmasını, bunlar üzerinde düşünmesini ve evrendeki düzeni bozucu davranışlardan kaçınmasını istemektedir.

C. ALLAH (C.C.) RAHMAN VE RAHİMDİR

Merhamet, Allah'ın en önemli özelliklerinden birisidir. O, rahman ve rahimdir. Kur'an-ı Kerim'de birçok yerde geçen bu isimler Allah'ın rahmetinin ne kadar geniş olduğunu gösterir.

Rahman, Yüce Allah'ın Esmâ-ı Hüsnü denilen güzel isimlerden biri olup, dünyadaki tüm canlılara şefkat gösteren inanan inanmayan herkese merhamet eden ve her türlü nimeti sürekli veren anlamlarına gelir.

Not

Yüce Allah'ın güzel isimlerine Esmâ-ı Hüsnâ denir. Rahman, rahim, melik, Kuddüs bu isimlerden bazılarıdır.

Hastaların şifa bularak iyileşmesi, yeryüzünde güçlü veya zayıf binlerce canlının yaşamını sürdürüyor olması, mevsimlerin değişikliği ve meyvelerin yetişmesine olanak sağlaması gibi akla gelebilecek olaylar Allah'ın rahman ismiyle varlıklara merhametine birer örnektir.

"...Allah, yeri canlılar için yaratmıştır. Orada meyveler ve hoş kokulu bitkiler vardır."

(Rahmân suresi, 10 - 12. ayetler)

İnsan ve diğer canlılardaki merhamet duygusu da Allah'ın rahmetinin bir göstergesidir. Allah'ın canlılara verdiği bu merhamet duygusuyla en vahşi hayvan bile yavrusuna acır, onu korur, gerekirse yavrusu için hayatını feda eder. Yüce Allah canlılara merhamet duygusunu vermeme olsaydı, canlıların hayatlarını devam ettirme imkânı kalmaz, güçlü olan her zaman zayıfı ezer ve yok ederdi.

Yüce Allah'ın bir diğer ismi olan **Rahim**, dünyada yarattığı tüm varlıklara nimet veren, onları koruyan bağışlayan ve merhamet eden ve , ahirette ise yalnızca Allah'a inanan kullarına şefkat eden anlamlarına gelir.

"Sizin ilahınız tek bir ilahdır. O'ndan başka ilah yoktur. O Rahman'dır, Rahimdir."
(Bakara suresi, 163. ayet)

Allah, insana diğer varlıklardan farklı olarak akıl ve irade özelliği vermiş, onu dünya ve ahirette mutlu olabilmesi için ilahi emir ve yasaklara uymaya teşvik etmiştir. İyiliklere kat kat sevap verirken kötülükleri misliyle cezalandırması, Allah'ın kullarına karşı son derece merhametli olmasındandır.

İnsan Allah'ın merhametini hak edebilmek için Allah'a karşı gelmekten sakınmalı, ibadetlerini yerine getirirken diğer canlılara karşı sevgi ve merhametten ayrılmamalıdır.

Ç. ALLAH (C.C.) GÖRÜR VE İŞİTİR

Kâinatı yoktan var eden Yüce Allah her şeyi görür, duyar ve bilir. Bu özelliklerin her ne kadar insanda da olduğu düşünülse de Allah'ın duymak için gözlere, bilmek için öğrenmeye ihtiyacı yoktur. Bütün bu bilme, duyma, görme gibi özellikler insanda da vardır. Ancak insanın bu yetkileri sınırlıdır. Örneğin belli bir boyutun altındaki cisimleri göremeyiz. Kulaklarımız belli seviyenin altındaki ve üstündeki sesleri işitemez. İnsanın aksine Allah'ın görmesi, duyması ve bilgisi sınırsız ve sonsuzdur.

İnsan yerdeki bir karıncanın ayak seslerini duyamazken, Allah, her canlının hareketlerini görür ve duyar.

Not

Yüce Allah'ın her şeyi işitmesi sıfatına “**Semi**”, her şeyi görmesi sıfatına “**Basar**”, her şeyi bilmesi sıfatına “**İlim**” denir.

İnsan nerede olursa olsun Allah'ın kendisini gördüğünü ve işittiğini bilmeli, yanlış düşünce ve davranışlardan uzak durmalıdır. Toplum bu düşünceye sahip insanlar sayesinde aradığı huzur ve mutluluğu bulacaktır.

“De ki: İçinizdekileri gizleseniz de açığa vursanız da Allah onu bilir. Göklerde ve yerde olanları da bilir. Allah her şeye kadir..”

(Âl-i İmrân suresi, 29. ayet)

D. ALLAH'IN (C.C.) HER ŞEYE GÜCÜ YETER

Allah'ın en önemli sıfatlarından birisi de O'nun her şeye gücünün yetmesidir. İnsan ve diğer varlıkların güç ve kabiliyetleri sınırlıyken onları yaratan Allah'ın gücü, sınırsız ve sonsuzdur.

Evrendeki düzeni sağlayan Allah'ın sonsuz, sınırsız güç ve kudretidir. Gece ile gündüzün birbirini izlemesi, Dünya'nın Güneş'in etrafında dönmesi, gezegenlerin birbirine çarpmadan belli bir yörüngede dönmesi, Güneş'in doğudan doğup batıdan batması gibi örnekler Allah'ın güç ve kudretinin evrendeki düzene yansımış hâlidir.

Not

Kadir, Allah'ın her şeye güç yetirme sıfatıdır.

Allah her istediğini gerçekleştirme gücüne sahiptir. Her şeyi yoktan var edip canlıların ihtiyaçlarını karşılarken bu Allah'a zor gelmediği gibi O'nun gücünden de bir şey eksiltmez. Ayrıca Allah'ın yapmak istediğini engelleyecek hiçbir varlık yoktur. Allah'ın engellemek istediğini de kimse gerçekleştiremez.

“... Allah sana bir hayır verirse (bunu da geri alacak yoktur.) O, her şeye gücü yetendir.”

(En'am suresi, 17. ayet)

İnsan, sonsuz kudretiyle kendisine vermiş olduğu nimetler için Allah'a şükretmeli, peygamberler vasıtasıyla kendisine gelen emirler doğrultusunda yaşamını sürdürmeye gayret göstermelidir.

Not

İslam inancının temeli Allah'a imandır. Rabb'i tanıyan ve O'na iman eden bir insan ahlakının güzelliğiyle bunu hayatına yansıtır. Kendisine ve başkasına zarar veren davranışlardan uzak durur. Hayatın zorlukları karşısında sabrederek pes etmemeyi öğrenir. Toplumumuzda da Allah'a olan sevgi ve inanç; kültürümüzü, örf ve âdetlerimizi etkilemiş, yapılan her iyiliğin Allah'a yapılan bir ibadet olduğu bilinciyle insanlar arasında sevgi, saygı, merhamet, yardımlaşma ve dayanışma gibi duygular gelişmiştir.

E. ALLAH (C.C.) İLE İRTİBAT: DUA

Dua, Allah ile inanan kişi arasında vasıtasız bir iletişim aracıdır. Duada amaç, kişinin durumunu Allah'a ileterek O'ndan yardım istemesidir. Duanın temelinde Allah'a iman ve güven vardır. Dua aciz olan insan ile her şeye gücü yeten Allah arasında adeta bir köprü görevi görür.

Dua bizi Allah katında değerli kılar. Bizler dua ederek Allah'ın sevgi ve merhametini kazanırız.

“(Ey Muhammed!) De ki duanız olmasa Rabb'im size ne diye değer versin!...”
(Furkân suresi, 77. ayet)

“Dua, ibadetin özüdür.”

(Hadis-i Şerif)

Dua ibadetiyle insan işlemiş olduğu kötülük ve günahları samimi bir şekilde Allah'a itiraf etme, tövbe ederek Rabb'inden bağışlanma dileme şansını yakalar.

Not

Tövbe, insanın işlediği günahları terk ederek Allah'a yönelmesi, pişmanlık içinde dua ve niyaz ile O'ndan bağışlanma dilemesidir.

Bir sıkıntı anında Allah'a dua edebileceğimiz gibi Allah'ın bize verdiği nimetlere teşekkür için de dua etmeliyiz.

İstedüğümüz zaman, içimizden geldiği anda Allah'a dua edebiliriz. Dua etmenin özel bir zamanı yoktur. Dua etmede en önemli nokta içimizden gelerek ve kabul olacağını bilerek Allah'a samimiyetle yaklaşmaktır. Allah edilen bütün dualardan haberdardır. Ayrıca insanlar yalnız kendileri için dua etmemelidirler. Ailemiz, arkadaşlarımız, bütün insanlık içinde dua etmeliyiz.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de birçok dua örneği bulunmaktadır. Bizler de bu örneklerden faydalanarak dualarımızı etmeliyiz.

“Rabb'imiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru.”

(Bakara suresi, 201. ayet)

“Ey Rabb'im! Yüreğime genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır.”

(Tâhâ suresi, 25 - 26. ayet)

“Ey Rabb'imiz! Hesabın görüleceği gün beni, ana-babamı ve tüm müminleri bağışla!”

(İbrahim suresi, 41. ayet)

Dualarımızda peygamberimizin dua örneklerine de yer verebiliriz.

“Allah'ım beni doğru yola ilet ve bütün işlerimde başarılı kıl.”

“Allah'ım üzüntüden ve kederden sana sığınırım.”

“Bizi yediren, içiren, koruyan ve barındıran Allah'a şükürler olsun.”

Ülkemiz ve milletimiz için dua etmenin önemi büyüktür. Kına gecelerinde, evliliklerde, sünnet törenlerinde, askere gitmeden önce, hac uğurlamalarında yaptığımız dualar vardır. Ayrıca yatarken, evden çıkarken, yemeklerden sonra, su içerken, yolculuğa çıkarken çeşitli dualar edilir.

F. BİR PEYGAMBER TANİYORUM: HZ. İBRAHİM (A.S.)

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de bazı peygamberlerin hayatlarının inanmayanlara karşı vermiş oldukları tevhid mücadelesini bizlere anlatır. Onların hayatlarından gerekli dersleri çıkarmamız ve onları örnek almamız için Kur'an-ı Kerim'de yer alan bu anlatımlara kıssa denir.

Hz. İbrahim (a.s.), tevhid mücadelesinde önemli bir yeri olan ve Allah Teâla'nin kendisine halil (dost) edindiği bir peygamberdir. Kur'an-ı Kerim'de adı en çok geçen peygamberlerdendir.

Hz. İbrahim Hakk'a yönelen, Allah'a itaat eden bir önder idi. O, Allah'a ortak koşanlardan olmamış ve bu uğurda gösterdiği gayret ve fedakârlık ile bizlere örnek olmuştur.

Doğruya ve hakka bağlanmış, gerçeği görmüş ve samimiyetle Allah'a inanmış kimse anlamına gelen, **hanif** kelimesi Kur'an-ı Kerim'de daha çok Hz. İbrahim için kullanılmıştır.

“İbrahim ne Yahudidir ne de Hristiyan-
dır. Fakat o, hanif(Allah'ı bir tanıyan, hakka
yönelen) bir müslümandı. Allah'a ortak ko-
şanlardanda değildi.”
(Al-i İmran suresi, 67. ayet)

İşleyen Zeka Yayınları

Hz. İbrahim'in peygamber olarak gönderildiği toplum, güneşe, aya, yıldızlara ve kendilerinin yapmış olduğu putlara tanrı diye tapıyordu. Hz. İbrahim, peygamber olmadan önce aya, yıldızlara ve güneşe tapan insanların durumunu zihninde sorgulayarak bir görünüp bir kaybolan varlıkların Rabb'i olamayacağını düşündü. Günlerce süren düşüncelerinin sonunda evrendeki her şeyi yaratan ve varlığı sonsuz olan Allah'a inandığını açıkladı.

Hz. İbrahim, bıkmadan usanmadan, halkını putlara tapmayı bırakıp bir olan Allah'a iman etmeye davet etti. İbrahim Peygamber kendisini tanrı ilan eden yaşadığı ülkenin kralı Nemrut ile büyük bir mücadeleye girmiştir. Bir gece insanlar şenlikteyken tapınağa girip putların hepsini kırarak baltayı da en büyük putun boynuna astı. Putların kırıldığını fark eden halk durumu Nemrut'a bildirdi. Bunun üzerine Nemrut bunu İbrahim'in yapabileceğini düşündü ve büyük bir

ateş yakılmasını emrederek Hz. İbrahim'i ateşe attırdı. Ancak İbrahim'in atıldığı ateş kendisini yakmayarak Allah'ın bir mucizesi olarak gül bahçesine dönüştü.

Soyundan birçok Peygamber geldiği için Hz. İbrahim'e peygamberlerin atası, denilmiştir. Hz. İbrahim'in oğulları Hz. İsmail ve Hz. İshak da bir Peygamber olup sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v) , Hz. İsmail'in soyundan gelmektedir. Müslümanların her namazda yöneldikleri kiblesi olan Kâbe Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail tarafından yapılmış olup Kâbe'nin günümüzdeki şekli İbrahim'in döneminden kalmadır.

“Ben hakka yönelen birisi olarak yüzümü, gökleri ve yeri yaratana döndürdüm. Ben, Allah'a ortak koşanlardan değilim.”
(En'am suresi, 79. ayet)

G. BİR SÜRE TANİYORUM; İHLÂS SURESİ VE ANLAMI

İhlâs suresi, Kur'an-ı Kerim'in 112. suresidir. Mekke'de inen surelerdendir. İhlas, samimi olmak, dinin özüne uygun hareket etmek demektir. Allah'ın bir ve tek olduğunu, O'nun eşi ve benzerinin bulunmadığını yani tevhidi anlatan bir suredir.

Okunuşu;

Bismillâhirrahmânirrahîm
Kul hüvellâhü ehad. Allâhüssamed. Lem yelid ve lem yûled. Ve lem yekün lehü küfüven ehad.

Anlamı;

*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.
De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur.*

- A. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanlar için “D” kutucuğuna “✓”, yanlış olanlar için “Y” kutucuğuna “X” işareti koyunuz.

	D	Y
1. İnsanın bilgisi ve gücü sınırlıdır.		
2. Allah'ın yaratması her an devam etmektedir.		
3. Allah tüm canlılar için çeşitli nimetler yaratmıştır.		
4. Allah, insandan evrendeki düzen üzerinde düşünmesini istemiştir.		
5. İbadetlerine özen gösteren bir kimsenin dua etmesine gerek yoktur.		
6. Hz. İbrahim halkını Allah'ın birliğini kabul etmeye çağırırdı.		
7. İhlâs suresi tevhid inancını anlatan bir suredir.		

- B. Aşağıda verilen kelimeleri uygun boşluklara yazalım.

Düzen

Allah

Tevhid

Dua

Hz. İbrahim

İhlâs

Semi

- ..... Allah ile inanan kişi arasında vasitasız bir iletişim aracıdır.
- Kur'an-ı Kerim'in 112. suresi olan ..... suresinde Allah'ın bir ve tek olduğu, O'nun eşi ve benzerinin bulunmadığından bahsedilmektedir.
- ..... Nemrut tarafından ateşe atılmak istenen peygamberdir.
- Atmosfer tabakasının inceliği, mevsimlerin oluşumu, gece ve gündüzün birbirini takip etmesi gibi örnekler evrende bir ..... olduğuna delildir.
- Allah'ın herşeyi işitmesi sıfatına ..... denir.
- ..... 'ın herşeye gücü yeter
- ..... inancına göre Allah tektir, eşi ve benzeri yoktur.

1. "Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir."
(Rahmân suresi, 5. ayet)
"O; geceyi, gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratandır. Her biri bir yörünge de gezmektedir."
(Enbiyâ suresi, 33. ayet)

Verilen ayetler aşağıdaki konulardan hangisi ile ilgilidir?

- A) Allah sevgisi
B) Evrendeki ölçü ve düzen
C) Toplum huzuru
D) Yaratılış mucizesi
2. Allah kâinatı ve onun içindekileri yoktan var etmiş ve kusursuz bir düzen yaratmıştır. Allah, sonsuz kudretinin iyi anlaşılabilmesi için yere, göğe ve bu ikisinde yer alanların nasıl yaratıldıklarına bakılmasını ve üzerinde düşünülmesini istemektedir.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Allah'ın gücünün sınırı yoktur.
B) İnsan, Allah'ın yarattıkları üzerinde düşünmelidir.
C) Evren tesadüfler sonucu oluşmuş bir sistemdir.
D) Allah insana düşünme kabiliyeti vermiştir.
3. İhlâs suresi Kur'an-ı Kerim'in en kısa surelerinden biri olup Mekke döneminde indirilmiştir. Dört ayetten oluşur.

Aşağıdakilerden hangisi İhlâs Suresinde geçen ayetlerden değildir?

- A) De ki; O, Allah birdir.
B) Hesap gününün sahibidir.
C) Allah sameddir.
D) O'nun hiçbir dengi yoktur.

4. "O (Allah)'nun hiçbir dengi ve benzeri yoktur."
(İhlâs suresi, 4. ayet)

Verilen ayete göre Allah hakkında aşağıdaki öğrencilerden hangisinin söylediği yanlıştır?

- A) Allah işitme ve görme özelliği bakımından insana benzemektedir.
Metem

- B) Allah'ın bilgisinin sınırı yoktur.
Beyza

- C) Allah, mutlak güç sahibidir.
Ahmet

- D) Allah, hiçbir varlığa muhtaç değildir.
Sinem

5. "O, yeri yayıp döşeyen, orada dağlar, nehirler meydana getiren, orada her türlü meyveden (erkekli - dişili) iki eş yaratandır."
(Râ'd suresi, 3. ayet)

Yukarıdaki ayette altı çizili kelimeyle aynı anlama gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tövbe
B) Tekvin
C) Kudret
D) Rahîm

6. Dua, kişinin her türlü isteğini Allah'a iletip, O'ndan yardım istemesidir.

Yukarıda tanımı verilen dua kavramıyla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Allah ile iletişim kurmaktır.
B) Verdiği nimetler için Allah'a şükretmektir.
C) Allah'a sığınmaktır.
D) Sadece sıkıntılı zamanlarda Allah'tan yardım istemektir.

7.

İslam dininde Allah'ın varlığını, birliğini, eşi ve benzeri olmadığını ifade eden kavramdır.

Ayşe Öğretmen'in tanımını yapmış olduğu kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tevhid
B) Rahman
C) Semi
D) Basar

8. 1. Güneş'in her gün doğudan doğup batıdan batması Allah'ın varlığına delildir.
2. Kâinata birden fazla ilahın olması yer yüzündeki düzeni olumsuz etkilemezdi.
3. İnsan bir şeyi yoktan var edemez, ancak var olanı kullanarak yeni şeyler üretebilir.
4. Evrendeki hayat tesadüfen oluşmuştur.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) 1 ve 2
B) 1 ve 3
C) 2 ve 4
D) 3 ve 4

9. Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerdendir. Kişinin aklını kullanarak Allah'ın varlığına ulaşabileceğine en güzel örnektir. Çevresindeki insanlara tevhit inancını aşılama çabışmış, devrin kralı Nemrut tarafından ateşe atılmak istenmiştir.

Yukarıda hakkında bilgi verilen peygamber kimdir?

- A) Hz. İsa
B) Hz. Musa
C) Hz. Yusuf
D) Hz. İbrahim

10. Allah'a iman etmek, tüm varlıkları yoktan var eden yüce bir gücün, yani Allah'ın varlığına inanmaktır. Ancak iman eden bir kimse için bu yeterli değildir. Allah'ın varlığını kabul eden bir kimse, O'nun---

Yukarıda paragrafın en doğru şekilde tamamlanması için boşluğa hangisi yazılmalıdır?

- A) kâinatın yaratıcısı olduğu söylemelidir.
B) varlığını kabul etmelidir.
C) emir ve yasaklarına uymalıdır.
D) her şeyi gördüğünü ve iştiğini bilmelidir.

11.

"Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık."
(Kamer suresi, 49. ayet)

Aşağıdakilerden hangisi ayette vurgulanan evrendeki ölçü ve düzene bir örnek değildir?

- A) Baharın gelişyle ağaçların çiçek açması
B) Atmosfer tabakasının canlıları Güneş'in zararlı ışınlarından koruması
C) Yağmurun ve karın yağması
D) Küresel ısınmanın artması

2. ÜNİTE

A. RAMAZAN ORUCU VE ÖNEMİ

Kültürümüzde on bir ayın sultanı olarak bilinen aya Ramazan ayı denilmektedir. Ramazan ayı gelmeden hazırlıklar yapar ve bu ayı heyecanla bekleriz. Bu ay kültürümüzde Kur'an ayı olarak da bilinir. Bunun nedeni ise Kur'an-ı Kerim'in bu ayda indirilmiş olmasıdır.

Kur'an'ın indirilmeye başladığı Ramazan ayı içerisinde önemli bir yeri olan geceye de **Kadir Gecesi** denilmektedir. Kur'anı Kerim'de Kadir suresinde bu gecenin öneminden bahsedilmiştir. Dinimizin önemli şartlarından biri olan **oruç** ibadeti de bu ay içerisinde yerine getirilmektedir.

"...Sizden kim Ramazan ayına erişirse oruç tutsun... Bütün bunlar, Allah'ı anıp yüceltmeniz, şükretmeniz içindir."

(Bakara suresi, 185. ayet)

Ramazan ayı:

- ⇒ Kur'an ayıdır.
- ⇒ Oruç ayıdır.
- ⇒ Yardımlaşma ayıdır.
- ⇒ Bereket ayıdır.

Not

Aklı başında, sağlıklı ve ergenlik çağına girmiş her Müslümanın Ramazan ayında oruç tutması farzdır.

"Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı..."

(Bakara suresi, 183. ayet)

Bizler, oruç ibadetine sabah ezanıyla başlar, akşam ezanıyla (güneşin batmasıyla) bitiririz. Bu süre içerisinde bir şey yenilmez, içilmez ve bedeni arzularından uzak durulur.

Oruç sadece bir şey yiyip içmemek şeklinde anlaşılmalı, oruçluyken her türlü kötülükten uzak durulmalıdır. Kişi insanlar ile iyi geçinmeli, kimsenin kalbini kırmamalı; yalan ve dedikodu gibi kötü davranışlardan kaçınmalıdır.

Not

Bilerek, isteyerek bir şey yemek veya içmek, ağız dolusu kusmak, ağız yoluyla ilaç almak orucu bozar. Bunların dışında eğer unutarak bir şey yer ya da içersek orucumuz bozulmaz.

Hz. Peygamber'in Ramazan ayı dışında da tuttuğu, Müslümanlara da tutulmasını tavsiye ettiği bazı oruçlar vardır. Peygamberimizin Muharrem ayının dokuz, on ve on birinci günlerinde ve Şevval ayı içerisinde altı gün olarak tuttuğu oruçlara sünnet oruçlar denir. Pazartesi ve perşembe günleri, her ayın 13, 14 ve 15. günleri oruç tutmak müstehab kabul edilir. Bir dileğin ya da bir işin gerçekleşmesi durumunda tutulacağına söz verilen oruca adak orucu denir. Adak orucunu tutmak vaciptir.

Not

Farz: Allah'ın kesinlikle yapılmasını emrettiği, terk edilmesi günah olan işlerdir.

Vacip: Farz kadar kesin olmamakla birlikte dinen yapılması gerekli görülen işlerdir.

Sünnet: Peygamberimizin farz ve vacip dışındaki davranış, öğüt ve tavsiyeleridir.

Müstehab: İslam dininin yapılmasını hoş görüp tavsiye ettiği ama zorunlu kılmadığı işlerdir.

B. RAMAZAN VE ORUÇLA İLGİLİ KAVRAMLAR

Sahur; oruç tutmak için gece kalkılan zaman dilimine denir. Ayrıca bu vakitte yenilen yemeğe de toplumumuzda sahur denilmektedir.

İmsak; Sahur vaktinin bitip orucun başladığı vakte denir.

İftar; Tutulan orucun akşam ezanı ile birlikte açılmasına denilmektedir. Ayrıca iftar vaktinde yenilen yemeğe de iftar denir.

İftar Duası: “Allah’ım! Senin rızan için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim. Senin verdiğin rızıkla orucumu açıyorum.”

Fitre (Fıtır Sadakası): Ülkemizde her yıl Diyanet İşleri Başkanlığına miktarı belirlenen ve Ramazan ayı içerisinde verilmesi gereken miktar fakir bir kişinin bir günlük yiyecek masrafı kadar olan sadaka şeklindedir.

Hatim; Kur’anı Kerim’in ezbere veya yüzünden baştan sona okunmasıdır.

Mukabele; Kur’an-ı Kerim’i bir kişinin okuyup diğerlerinin takip etmesine denir. Kur’an-ı Kerim’in indirildiği 23 yıllık süre zarfında her yıl Ramazan ayında Peygamberimiz ve Cebrail o ana kadar gelen ayetleri birbirlerine okurlardı. Peygamberimizden sonra bu gelenek her yıl Ramazan ayında okunan mukabelelerle devam ettirilmiştir.

Mahya; Ramazan ayında camilerde minarelerin arasında “On Bir Ayın Sultanı” gibi Ramazanla ilgili ifadelerin yer aldığı ışıklı yazılardır.

Teravih; Sadece Ramazan ayında yatsı ve vitir namazları arasında kılınan sünnet bir namazdır. Genellikle 20 rekât olarak kılınır.

C. KÜLTÜRÜMÜZDE RAMAZAN VE ORUÇ

Toplumumuzda, Ramazan ayı boyunca Allah’ın emrini yerine getirmek için oruçlar tutulur. Çocuklar sahurla öğle vakti arasında tuttıkları tekne orucuyla Ramazan ayını değerlendirir.

Ramazan ayında düzenlenen iftar davetleriyle komşu, akraba, fakir pek çok insan ağırlanır. İnsanlar iftar vesilesiyle birbirlerinin dertlerinden sıkıntılarında haberdar olur. Özellikle Osmanlı döneminde zengin kimselerin, düzenledikleri iftar yemeklerinde fakir kişilere dış kirası adı altında yaptıkları maddi yardımlar kültürümüzde Ramazan ayı ve yardımlaşma adına önemli örneklerdir. Şehirlerde kurulan iftar çadırları vasıtasıyla fakirlerin doyurulması yine kültürümüzden canlı uygulamalardır.

Ramazan ayında pek çok kişi, kurum ve kuruluş yoksul kimselere maddi yardımda bulunur. Zekât ve fitre gibi ibadetlerle yoksulların ihtiyaçları giderilir. Ramazan paketleri adı altında hazırlanan gıda malzemeleri muhtaç kişilere teslim edilir. Bu sayede toplumsal dayanışma güçlenir.

“Komşusu açken tok yatan bizden değildir.”

Hadis-i Şerif

Peygamberimizden bu yana önemli bir uygulama olan mukabele geleneğiyle Kur’an ayı olan Ramazan değerlendirmeye çalışılır. Rama-

zan ayına özel namaz olan teravih namazıyla camiler şenlenir. Ramazan boyunca camilerde minareler arasında yer alan Ramazan ayının önemini hatırlatan yazılar yine bu aya özel uygulamalardır.

Kültürümüzde Ramazan ayıyla ilgili önemli bir gelenek de Hırka-i Şerif ziyaretidir. Müslümanlar, kutsal emanetler arasında yer alan Peygamber Efendimiz'e ait hırkayı Ramazan ayı boyunca ziyaret ederek ayrı bir maneviyat havası yakalamış olur.

D. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ.DAVUD (A.S.)

Davud Aleyhisselam Allah'ın İsrailoğulları-na gönderdiği peygamberlerden olup kendisine Zebur isminde ilahi kitap verilmiştir. Kudüs'te yaşayıp orada vefat etmiştir.

İsrailoğulları Musa (a.s) sonra Tevrat'ın hükümlerini değiştirmelerinin sonucu olarak ahlakları bozulmuş, dinin özünden uzaklaşmışlardı. Bir süre sonra Amâlika kavmi hükümdarı Calut karşılıklarına çıkarak İsrailoğullarını yurtlarından uzaklaştırdı. Daha sonra Talut isimli bir hükümdar İsrailoğulları'nın başına geçerek memleket işlerini ve orduyu düzene koydu. Calut'un üzerine yürüdü. Bu savaşta Talut'un ordusunda bulunan Davud (as) genç yaşına rağmen büyük bir cesaret göstererek kral Calut'u öldürdü. Calut'un ölmesinden sonra ordusu bozguna uğradı ve dağılıp geri çekildi.

Bu olay sonrasında halk Davud Aleyhisselam'a daha çok sevgi ve saygı göstermeye başladı. Talut'un ölümünden sonra yerine Hz. Davud geçti. Hükümdarlığı boyunca halkını adaletle yönetti.

Hz. Davud çok güzel bir sese sahipti. Söylediği ilahiler, dağlarda yankılanıp her yere ulaşırdı. Çok fazla ibadet eder, sık sık oruç tutardı.

Hz. Davud, çoğu zaman kıyafet değiştirir, halktan biriymiş gibi dolaşırdı. Böylelikle, insanların durumlarını görerek dertlerine çözüm bulmaya çalışırdı.

Davud (a.s) devletin parasını almamak için Allah'a dua etmiş, Allah'da kendisine demir madenini yumuşatma ve işleme sanatını öğretmişti. Demir, onun elinde eriyip istediği şekle girmekte idi. Demirden zırh yapar, elinin emeğiyle geçinirdi.

Davud (a.s)'ın oğlu Hz. Süleyman (a.s) da bir peygamberdi. Allah her ikisine de kuşların dilini öğretmiş, kuşları da onların emrine vermişti.

“Andolsun, Davud'a tarafımızdan bir lütuf verdik. ‘Ey dağlar! Kuşların eşliğinde onunla birlikte tespih edin.’ dedik ve ona demiri yumuşattık.”

(Sebe suresi, 10. ayet)

Davud Peygamber oğlu Hz. Süleyman'la Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'nın inşasını başlattı. Mescidin tamamlanma işini Hz. Süleyman'a vasiyet ederek vefat etti.

Mescid-i Aksa

E. BİR DUA TANIYORUM: RABBENA DUALARI VE ANLAMLARI

Rabbena kelamiyle başladığı için “Rabbena duaları” denilen bu dualar namazlarda son oturuşta okunur.

Rab, yaratan, besleyip büyüten, yarattıklarıyla ilgili kurallar koyarak onları terbiye eden demektir. Rabbena dualarında Yüce Allah Müslümanlara hem dua öğretmekte, hem de dua ederken dikkat edilmesi gereken konuları, uygulamaktadır. Hem dünya hem de ahiret için dua etmemiz gerektiği Rabbena dualarıyla bizlere vurgulanmaktadır. Dua ederken bencil olunmaması gerektiği, Müslümanların kendileriyle birlikte ana babalarına, mümin kardeşlerine de dualarında yer vermesi gerektiği Rabbena dualarından çıkarılan dersler arasındadır.

Okunuşu

Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil-âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr.

Anlamı

Ey Rabb'imiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru.

Okunuşu:

Rabbenağfirî velivâlideyye velilmü'minîne yevme yekûmülhisâb. Birahmetike yâ erhamerrâhimîn.

Anlamı:

Ey Rabb'imiz! Ahirette hesabın görüleceği gün beni, annemi, babamı ve müminleri rahmetinle başışla. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

İşleyen Zeka Yayınları

Ramazan Manileri

Göz aydın hepimize,
Mübarek günler bize,
On bir ayın sultanı,
Hoş geldin evimize.

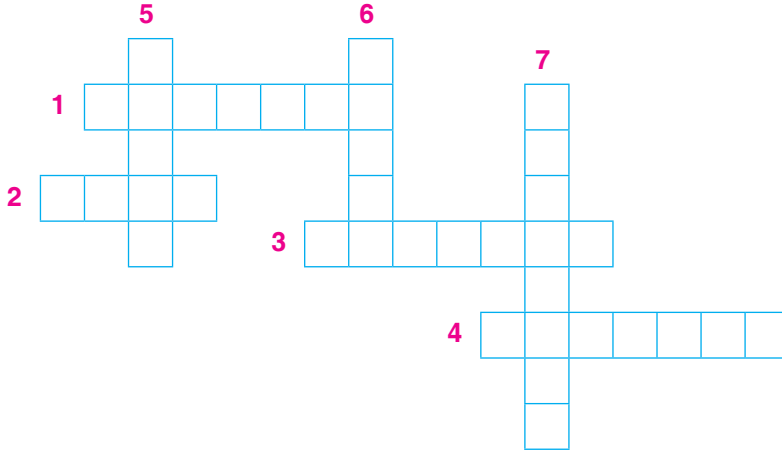
Ramazanım merhaba,
Bizlere verdin sefa,
Rabbimize hamd olsun,
Her nefeste bin defa.

Bu gece ayın evveli,
Açıldı İslam'ın gülü,
Geldi mübarek Ramazan,
Mutlu etti gönülleri.

Günahın olsa yığın,
Yine de O'na sığın,
Gazabından fazladır,
Rahmeti Allah'ımın.

Rabbimizin nimeti,
Ölçülür mü kıymeti?
Bu ayda müminlere,
Saçar bolca rahmeti.

A. Aşağıdaki bulmacayı verilen ipuçlarından yararlanarak çözelim.

SOLDAN SAĞA

1. Namazların son oturularında okunan dualar.
2. Ramazan ayında yerine getirilen farz bir ibadet.
3. Farz olan orucun tutulduğu ay.
4. Ramazan ayında yatsı ve vitir namazları arasında kılınan sünnet namaz.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

5. Kendisine ilahî bir kitap olarak Zebur verilen peygamber.
6. Ramazan ayında cami minarelerine asılan yazılar.
7. Kur'an-ı Kerim'i bir kişinin okuyup diğerlerinin takip etmesiyle yerine getirilen ibadet.

B. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanlar için "D" kutucuğuna "✓", yanlış olanlar için "Y" kutucuğuna "X" işareti koyalım.

	D	Y
1. Oruç ibadetinin kişiye farz olması için akıl, ergenlik ve sağlık şarttır.		
2. Sahur, tutulan orucun akşam ezanı ile birlikte açılmasıdır.		
3. Kur'an-ı baştan sona okumak demek olan hatim sadece Ramazan ayında yerine getirilen bir ibadettir.		
4. Ramazan ayında insanlar arasında birlik ve beraberlik artar.		
5. Yaşlılık ve sürekli hastalık nedeniyle Ramazan orucunu tutamayan kimseler tutamadıkları oruç kadar fitre verirler.		
6. Hz Davut, oğlu Süleyman (a.s) ile Kudüs'teki Mescid-i Aksa'nın inşasını başlatmıştır.		
7. İslam'ın emrettiği zekât ve fitre ile fakirlerin ihtiyaçları giderilir.		